

Utbildningsinspektion i Lillhagaskolan, förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 och obligatorisk särskola årskurs 1-10

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	6
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	13

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Lillhagaskolan den 31 januari och den 1-2 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Lillhagaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Lillhagaskolan intervjuades rektor, personal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Lillhagaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	34
Grundskola	421
Obligatorisk särskola	13

Utbildningen vid Lillhagaskolan omfattar förskoleklass och grundskola årskurs 1–9 samt särskola årskurs 1-10. Verksamheten är förlagd i flera olika byggnader och totalt finns 468 barn och elever på skolan. Skolan har i genomsnitt ca 46 barn per årskurs och fördelningen mellan årskurserna är förhållandevis jämn. Skolan har tre åldersblandade grupper i årskurserna 1-3 och en åldersblandad grupp årskurs 1-4. Det finns en homogen grupp i årskurs 2 respektive årskurs 3. I övrigt består årskurserna 4-9 av två klasser per årskurs. Skolan har också en särskild undervisningsgrupp för elever i årskurserna 1-4. I särskolan finns 13 elever fördelade på tre undervisningsgrupper. På skolan finns också en kom-mungemensam särskild undervisningsgrupp. Denna grupp är en särskild under-visningsgrupp med en egen chef och beskrivs utförligare i kommunrapporten. Lillhagaskolan har ett fåtal elever med utländsk bakgrund.

Den pedagogiska personalen är indelad i flera arbetslag såsom särskolan, speci-alpedagoger, förskoleklass samt årskurs 1-3, årskurs 4, årskurs 5, årskurs 6 och årskurs 7-9.

Skolans lokaler är ursprungligen uppförda 1955. För tillfället genomgår skolan en stor renovering med viss nybyggnation. Delar av skolan har under denna tid sin undervisning i tillfälliga baracker. Skolan är belägen i ett bostadsområde i närheten av Nykvarns centrum.

Särskolan i Nykvarn är relativt ny. Särskolan startade 2001 och fick helt nya lokaler i anslutning till Lillhagaskolan hösten 2005.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Lillhagaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övri-ga skolförfattningar.

Som helhet erbjuder Lillhagaskolan utbildning av godtagbar kvalitet. Undervis-ningen och arbetet är allsidigt och varierat i såväl förskoleklassen som skolan och särskolan. Det finns ett utvecklat arbete med normer och värden och ele-verna har inflytande över såväl verksamheten som utbildningen. Klimatet på skolan är trevligt och eleverna uppger att de trivs och känner sig trygga. Skolans ledning fungerar bra och rektorn är förtrogen med verksamheten. Allt detta sammantaget ger skolan goda förutsättningar att utveckla det systematiska kvali-tetsarbetet och förbättra elevernas kunskapsresultat.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kunskapsresultat bör analyseras och generellt förbättras.
- Skillnaderna i kunskapsresultat mellan pojkar och flickor bör analyseras och åtgärder vidtas för att undanröja skillnaderna.
- Skolan bör förbättra resultatet av arbetet med normer och värden.
- Skolan bör skapa former för att på skolnivå kunna följa elevernas utveckling vad gäller resultatet av arbetet med läroplanens mål kring kunskaper och strävansmål.
- Särskolan bör för att få en samlad bild utveckla verksamheten genom att på skolnivå systematiskt följa upp och sammanställa resultaten i alla ämnen.
- Skolan bör förbättra kvalitetsarbetet i sin helhet och kvalitetsredovisningen.
- Skolan bör förbättra sina rutiner så att rektor i högre grad deltar i elevvårdskonferenser.
- Ansvarsfördelningen mellan rektor och biträdande rektor bör förtydligas.
- Skolan bör se över elevernas tillgång till datorer.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brist snarast skall åtgärdas.

- Beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp och beslut om anpassad studiegång fattas inte i enlighet med bestämmelserna (5 kap. 5 § och 5 kap. 10 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94 avsnitten 2.1 och 2.2.

Lillhagaskolan hade 46 elever i årskurs 9 år 2005.

Tabell 1. Elevernas resultat på Lillhagaskolan och i riket år 2005. Skolans årskurs 9 startade hösten 2005.

Siffrorna redovisas i procent	Total		Pojkar		Flickor	
	Lillh.	Riket	Lillh.	Riket	Lillh.	Riket
Andel behöriga till nationellt program	87,0	89,9	83,0	87,7	91,0	90,7
Andel som uppnått målen i alla ämnen	67,4	75,5	58,0	72,3	77,0	78,8
Genomsnittligt meritvärde	188,7	206,3	183,6	195,8	193,8	217,3

Av tabellen kan utläsas att när det gäller andelen elever som uppnått minst godkänt i samtliga ämnen ligger skolan under resultaten i riket. Vidare ligger den totala andelen behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan aningen under nivån i riket. Av tabellen framgår även att totalt sett ligger elevernas meritvärden något under resultaten i riket. Inspektörerna kan också konstatera att både flickornas och pojkarnas meritvärden ligger klart under resultatet för pojkar och flickor i riket.

Inspektörerna bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolan bör analysera orsaker till skillnaderna och förbättra resultaten för pojkarna och flickorna.

Tabell 2. Andel (%) elever som nått målen på de nationella ämnesproven. 2003 och 2004 hade skolan inga elever i årskurs 9. I snitt har 49 elever genomfört proven de senaste tre åren.

År	Svenska		Engelska		Matematik	
	Åk 5	Åk 9	Åk 5	Åk 9	Åk 5	Åk 9
2005	96	89	98	77	89	80
2004	96	-	88	-	92	-
2003	100	-	98	-	84	-

Under läsåren 2004/05, 2003/04 och 2002/03 nådde nästan alla elever målen i svenska och engelska i årskurs 5. I matematik var dock resultatet något sämre. Noteras bör att antalet elever är begränsat vilket medför att varje enskild elev motsvarar cirka två procent, resultatet bör därför tolkas med en viss försiktighet.

Inspektörerna bedömer att eleverna presterar relativt goda resultat på de nationella proven. Inspektörerna bedömer dock att resultatet på det nationella provet i engelska i årskurs 9 bör förbättras. Skolledningen har inte gjort någon djupare analys av resultaten från de nationella proven. Den analys som föreligger uttrycker att resultaten troligtvis har flera orsaker, bland annat uteblev flera elever från undervisningen och kunskapsspridningen mellan eleverna är stor. Skolan har erbjudit eleverna stöd och har med hjälp av en specialpedagog i varje arbetslag lyckats bra med att ge dessa elever stöd. Skolan har också en särskild undervisningsgrupp benämnd "liten klass" där eleverna får stöd. Hur resultaten ser ut i övriga ämnen, för årskurs 1-7, är oklart eftersom skolan inte har någon organiserad uppföljning i dessa ämnen. Eftersom uppgifter om elevernas resultat i övriga kursplanämnen saknas, kan inte heller inspektörerna bedöma dessa.

Förskoleklassens resultat bedöms av personalen genom iakttagelser och samtal, dels med barnen i grupp men även enskilt. Samtal om barnens utveckling sker också med barnens föräldrar. Personalens bedömningar sammantaget med barnens och föräldrarnas egna utsagor och det inspektörerna kan utläsa av verksamheten gör att inspektörerna bedömer att barnen i förskoleklassen ges goda förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Lärarna uppger att eleverna på skolan är duktiga på att arbeta självständigt, men också tillsammans med andra. Personalen uppger vidare att det finns stora möjligheter för eleverna att arbeta i sin egen takt och att de blir sedda som individer.

I Lillhagaskolan har inspektörerna erfarit att det allmänt råder ett gott klimat bland elever och personal. Inspektörerna fick under besöket intrycket att eleverna är öppna, frimodiga och hjälpsamma. Inspektörerna observerade nästan inget klotter eller annan skadegörelse vilket tyder på att eleverna tar ansvar för arbetsmiljön på skolan. Det finns gemensamma trivseregler och dessa är kända av eleverna. Flertalet föräldrar uppger att eleverna känner sig trygga i skolan, vilket också bekräftas av eleverna. Enstaka föräldrar har dock en avvikande uppfattning. Eleverna uppger att det sällan förekommer kränkande behandling på skolan, men vid de fåtal tillfällen det sker anser de att personalen är bra på

att tag i problemen. Trots arbetet visar inspektionen att det finns elever vars uppfattningar inte kan sägas överensstämja med den värdegrund som läggs fast i läroplanen, bland annat förekommer främlingsfientliga åsikter bland eleverna. Trots de åtgärder skolan genomfört bedömer inspektörerna att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att kunna säkerställa sitt arbete med normer och värden.

Av vad som framkommit under inspektionen kan de äldre eleverna göra sin stämja hörd exempelvis via elevrådet för årskurs 6-9. Elevråd för årskurserna 3-6 har saknats på Lillhagaskolan höstterminen 2005 men detta skall få en nystart under vårterminen 2006. Eleverna tycker att det är viktigt att få vara med och bestämma. Eleverna har genom elevrådet bidragit till att det finns hårtorkar i idrottssalens omklädningsrum, att cafeterians försäljning fungerar som eleverna vill, att nya tallrikar till matsalen köpts in och att skolans lokaler pryds av nya gardiner och blommor. Elevrådet har inte deltagit i utformandet av skolans trivselregler.

Inspektörerna bedömer att resultatet av skolans samverkan med eleverna är av god kvalitet. Skolans ambition att åter starta ett elevråd för årskurserna 3-6 ger eleverna förbättrade samverkansmöjligheterna med skolan.

När det gäller elevernas faktiska inflytande över lärandet (vilket beskrivs ytterligare under avsnitt två) bedömer inspektörerna sammantaget att detta är bra även om det varierar mellan ämne och lärare. Eleverna i alla årskurser uppger att de på olika sätt har ett inflytande över sitt lärande. Lärarna berättar att de inför varje arbetsområde går igenom med eleverna vad momentet handlar om och vad de skall arbeta med. I vilken mån denna information kopplas till målen varierar mellan olika moment och lärare men generellt presenterar lärarna både mål och betygskriterier vid dessa tillfällen. Eleverna uppger att det ibland är svårt att förstå målen och betygskriterierna vilket medför att en del elever inte alltid tar till sig denna information. ”De borde kunna presenteras på ett sätt så att alla förstår” säger en elev. Målen och betygskriterierna presenteras också av lärarna i samband med utvecklingssamtalen som sker en gång per termin.

Inspektörerna bedömer mot bakgrund av ovanstående att skolan har goda rutiner för att presentera mål och betygskriterier för elever och föräldrar. Dock kan skolan beakta att flera elever uppger att det inte alltid är så lätt att förstå innebörden av dessa.

Särskolan har mål i alla teoretiska ämnen och visar på ett gott arbete och goda resultat av arbetet inom området kunskaper och inom området normer och värden. Eleverna framhåller vid intervju tillfället sina och lärarnas vilja att nå goda resultat inom dessa områden. Särskolan har en god avvägning mellan omsorg och utbildning.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att Lillhagaskolans elevers kunskapsresultat bör analyseras och förbättras. Lillhagaskolan når generellt goda resultat då det gäller elevernas inflytande över undervisningen. Resultatet av skolans arbete med värdegrunden bör dock förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Lillhagaskolan har som nämnts ovan elevråd. För de allra yngsta eleverna i förskoleklassen och årskurs 1-2 används klassråden som ett forum där gemensamma angelägenheter skall diskuteras. Elevrådets möten leds av rådets ordförande. Frågorna till elevrådet initieras av eleverna själva men även av rektorn och personalen. På mötena deltar en lärare som vuxenstöd. Rektorn deltar också vid behov. På skolrådets (skolans samverkansorgan med föräldrarna) möten som leds av skolans rektor eller biträdande rektor, har eleverna möjlighet att närvara och ha synpunkter på olika frågor som tas upp. Skolrådet träffas en gång per månad. Både personal och föräldrar anser att detta skolråd fungerar bra. Exempel på frågor som behandlas på skolrådet är elevgrupperingar, kränkande behandling, droger, bilfri vecka (eleverna går till skolan) och nybyggnationen som har upptagit en stor del av tiden det senaste året. Skolans övriga samverkan med föräldrarna är veckobrev, klassmöten med mera. Föräldrarna uppger sig nöjda med den information de får från skolan och lärarna.

Inspektörerna bedömer att skolans samverkan med eleverna gällande verksamheten är god. Skolans samverkan med elevernas föräldrar bedöms också som god.

Elevernas ges möjlighet till inflytande över lärandet genom att de kan påverka arbetsformer och arbetsinnehåll. De ges också möjlighet att ibland vara med och utforma sitt eget veckoschema. Eleverna i de lägre årskurserna anser själva att de har en god påverkan över undervisningen. Förutom att kunna välja mellan olika arbetsuppgifter samtalar ofta lärare och elev om hur de ska arbeta med de olika momenten i de olika ämnena, speciellt tydligt anser eleverna att detta är när de arbetar med NTA (naturvetenskap och teknik för alla) och vid samlingar av olika slag. De äldre eleverna har också olika möjligheter till inflytande över det egna lärandet även om en del elever hävdar att detta inflytande varierar mellan olika lärare och ämnen. Enligt både elever och lärare finns ett reelt elevinflytande i dialog mellan lärare-elev. Exempel på detta är val av arbetssätt där skolan på ett gott sätt tillgodoser elevernas olika former av lärstilar. Eleverna kan också påverka om de vill arbeta enskilt eller i grupp. Här poängterar lärarna att de alltid vill vara med i besluten så att ingen elev skall hamna utanför gemenskapen.

Inspektörerna bedömer att elevernas inflytande över det egna lärandet i huvudsak fungerar väl på skolan.

Även om Lillhagaskolan har ett omfattande och utvecklat arbete med normer och värden är som nämndes i avsnitt ett, resultatet vad gäller vissa elevers förhållningssätt inte bra och behöver därför förbättras. I Lillhagaskolans arbete ingår olika förebyggande inslag, exempelvis finns ett system med kamratstödjare och "Friends" som är ett nationellt projekt som har till uppgift att stärka och

hjälpa skolor i arbetet mot mobbning. Skolan arbetar också med SET¹, där eleverna genom samtal och övningar lär sig förstå varandras värderingar och åsikter och får insikt om sina egna värderingar och tankesätt. Vuxna och elever har regelbundna diskussioner kring attityder och värderingar.

Vid inspektionstillfället hade Björkestaskolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet behandlade dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Handlingsprogrammet är inriktat på begreppet mobbning istället för att använda det vidare begreppet kränkande behandling såsom läroplanen och skollagen föreskriver. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

I förskoleklassen bedrivs ett mycket medvetet pedagogiskt arbete där fri lek varvas med pedagogiskt planerad verksamhet. Den pedagogiska verksamheten innefattar bland annat arbete med värdegrundsfrågor, språkträning, motorik och rörelse, ”skrivdans” (skrivförberedande) och skogsvandringar där allt från miljötänkande till motorik övas. Verksamheten för förskoleklassen är för tillfället indelad i tre grupper mellan vilka lärarna kan växla. Inför hösten föreligger en pedagogisk tanke att samarbeta mer med skolans årskurs 1 för att här ge barnen möjlighet att efter mognad kunna ingå i båda gruppernas aktiviteter. Enligt personalen har skolans lägre årskurser och förskoleklassen ett bra samarbete.

Inspektörerna bedömer att förskoleklassverksamheten stimulerar barnens utveckling och lärande och lägger en bra grund för fortsatt skolgång. Inspektörerna bedömer vidare att samarbetet mellan förskoleklassen och de lägre årskurserna i grundskolan är väl fungerande. Samarbetet underlättar övergången från förskoleklass till grundskola och det gör att varje barn ges möjlighet att utvecklas i sin egen takt. Detta sammantaget medför att eleverna lär känna varandra över åldersgränserna, vilket sannolikt också kan bidra till minskad risk för kränkande behandling.

Av de observationer och intervjuer inspektörerna gjorde vid besöket framgår att skolan i allmänhet använder sig av varierade arbetssätt. De äldre eleverna hävdar dock att en hel del lektioner präglas av eget arbete.

Eleverna kan i hög grad, med utgångspunkt från lärarnas anvisningar, planera sitt eget lärande. Elevernas ansvar ökar också i takt med stigande ålder. Skolan har ”en röd tråd” med ett tänkt pedagogiskt synsätt som ska utmärka helheten i undervisningen på Lillhagaskolan. Detta är tänkt att främja mål- och lärandeprocessen på skolan. Den röda tråden fungerar generellt väl över skolan. Delar av personalen anser dock att det behövs fler tillfällen för pedagogiska diskussioner med färre huvudfrågor. Som det är nu tenderar vissa frågor att inte följas upp. Här påpekar dock rektorn att skolan står mitt i en ombyggnationsprocess vilket medför att många praktiska frågor måste få en framskjuten plats på dagordningen.

Skolan har startat med portfoliomethodik och ”Jag kan” material (individuella utvecklingsplaner) för sina elever. Begreppet portföljmethodik syftar på ett sätt att undervisa så att eleverna med hjälp av sina portföljer lär sig granska, reflektera över och utvärdera sitt eget arbete, vanligen utifrån vissa synpunkter och

¹ SET betyder social emotionell träning.

med vägledning av vissa bestämda kriterier. Fokus ligger på svenska, engelska och matematik samt elevernas sociala utveckling. Eleverna uppger att lärarna alltid förklarar vad som är syftet med ett visst arbetsområde eller vad de förväntar sig att eleverna skall kunna när området avslutats.

Dokumentation av elevernas kunskapsutveckling är ett viktigt redskap för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling och för att kunna bedöma när stödsatser behöver sättas in. Dokumentationen är också en viktig förutsättning för den information som skall ges under utvecklingssamtalet. Från och med den 1 januari 2006 ställs krav på upprättande av en individuell utvecklingsplan för varje enskild elev vid utvecklingssamtalet. Planen skall vara ett framtidsyftande måldokument där viktiga utvecklingsområden lyfts fram. Inspektörerna vill framhålla vikten av att skolan intensifierar sitt arbete med att upprätta dessa planer för varje elev.

Den obligatoriska särskolan i Nykvarn är som nämndes inledningsvis relativt ny. Särskolan startade 2001 och fick helt nya lokaler i anslutning till Lillhagaskolan hösten 2005. Särskolan har en central samordnare som handhar beslut om mottagande av elever till särskolan, köper plats för gymnasiesärskolans och träningsskolans elever och då främst i Södertälje kommun. Rektor för särskolan är rektorn för Lillhagaskolan. Till sitt stöd har hon dels den centralt placerade samordnaren men också teamledaren för särskolan. Teamledaren är specialpedagog med lång erfarenhet från särskolan.

Särskolan arbetar med ”tydliggörande pedagogik” (TEACCH, Treatment and Education of Autistic Children and Related Communication as Handicapped) i sitt arbete med eleverna. Ett viktigt mål enligt personalen är att arbeta för att öka särskolans integrering med grundskolan, dels individuellt, dels kollektivt. Under skolans om- och nybyggnadstid har särskolans elever bild, idrott- och hälsa samt slöjdundervisningen med samma lärare som eleverna i grundskolan har, men de är för närvarande inte integrerade. Andra mål för särskolan är bland annat att förbättra elevernas kost och hälsa och eleverna äter därför sin lunch tillsammans med skolans övriga elever i en gemensam matsal. Skolan arbetar också för att stärka elevernas sociala kompetens, självförtroende och egna lärande. Alla elever har individuella studieplaner. Personalen arbetar efter kompetens och förmåga i alla tre grupperna (två grupper i de yngre åldrarna och en grupp för de äldre eleverna).

Inspektörerna bedömer att Lillhagaskolan har en bra organisation och en undervisning av god kvalitet.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Lillhagaskolan ger enligt rektorn sin personal goda förutsättningar att arbeta med elever i behov av särskilt stöd. Skolan har ett samarbete med lärarhögskolan och Specialpedagogiska institutet. Personalen får då föreläsningar med efterföljande återkopplingar. Skolan arbetar med ett särskilt program för elever med ADHD (attention deficit/hyperactivity disorder - uppmärksamhetsstörning med överaktivitet eller allvarliga koncentrationsstörningar). Förutom ovanstående satsning ges lärarna möjlighet till handledning och annan adekvat utbildning som syftar till att förbättra deras arbete med särskilt stöd till eleverna.

Skolan har olika sätt att identifiera elevernas behov av särskilt stöd. Förutom de iakttagelser lärarna gör av eleverna i klassrummen använder sig skolan av de nationella kunskapsproven och andra typer av prov.

Skolan har en särskild undervisningsgrupp, en ”liten klass” (årskurs 1-4) och Studiegården (årskurs 7-9) för att ge särskilt stöd till sina elever. Den lilla klassen arbetar med alla ämnen och deras arbete följs upp av den specialpedagog som arbetar med de yngre eleverna. En del av Studiegårdens elever har anpassad studiegång. Eleverna kommer till Studiegården för längre eller kortare tid efter beslut i sina åtgärdsprogram. Lärare och specialpedagog ger särskilt stöd främst i svenska, engelska och matematik.

Lärarna på skolan beskriver att de ger eleverna ett omfattande stöd i alla ämnen i de fall eleverna befars inte uppnå målen. Detta stöd kan till exempel ges i mindre tillfälliga grupper eller att eleverna ges möjlighet att koncentrationsläsa ett ämne i taget. Eleverna får också vid behov extralektioner på håltimmar. Detta bekräftas också av skolans elever.

Skolan har tre specialpedagoger, en speciallärare och en lågstadielärare som arbetar som resurs för elever i behov av särskilt stöd. Den specialpedagog som arbetar med förskoleklassen och årskurs 1-3 är främst inriktad på svenska och då läs- och skrivutvecklingen. För samma elever arbetar lågstadieläraren som resurs i ämnet matematik. I årskurserna 4-6 arbetar en specialpedagog och en speciallärare i samtliga ämnen. Specialpedagogen för de äldre eleverna är främst inriktad på att ge stöd i svenska, engelska och matematik. Åtgärdsprogram upprättas av skolans specialpedagoger i samråd med lärare, elever och deras föräldrar. Åtgärdsprogrammen revideras regelbundet och används alltid vid utvecklingssamtalen. Åtgärdsprogram upprättas redan i förskoleklassen och finns för alla elever i behov av särskilt stöd.

Inspektörerna bedömer att Lillhagaskolans särskilda stöd och stödfunktioner är väl utvecklat och goda rutiner finns på skolan för att upptäcka och tillgodose elevernas stödbehov. Lillhagaskolan bör dock analysera varför elevernas meritvärden är låga trots att arbetet med särskilt stöd är mycket väl utvecklat.

På särskolan får samtliga elever det särskilda stöd och hjälp de behöver oavsett ämne och situation. Även särskolan tillgodoser sina elevers stöd på ett utmärkt sätt.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

När arbeten på skolan avslutas utvärderas dessa oftast av lärare och elever tillsammans. I de lägre åldrarna finns ingen samlad bild av dessa utvärderingsresultat. I vilken utsträckning som utvärdering av undervisningen i de högre åldrarna genomförs varierar mellan olika lärare på skolan. Annars saknas systematiska utvärderingar i stort på skolan. Skolan har dock ett gott arbete och ett gott resultat av arbetet med läroplanens strävansmål. Strävansmålen utvärderas i samband med elevernas utvecklingssamtal, i dagliga samtal med eleverna och på klasskonferenser och klassmöten men någon övergripande sammanställning av dessa utvärderingar finns inte. Trots att det finns resultat så kan skolan alltså inte uppvisa någon systematiserad uppföljning av resultaten på skolenivå och oftast inte heller på individnivå. Skolan hyser en förhoppning om att det fortsätta arbetet med de individuella studieplanerna kommer att avhjälpa detta. På Lillhagaskolan saknas även rutiner för att analysera elevernas kunskapsresultat förutom i svenska, engelska och matematik. I övriga ämnen i årskurserna 1-7 saknas dokumenterade resultat och konsekvensen av detta kan bli att det inte går att se om elevernas måluppfyllelse i något eller några ämnen är svag, vilket kan medföra att adekvata åtgärder inte sätts in. Den lilla klassen har speciella elevvårdsgenomgångar för att följa elevernas kunskapsutveckling. Förskoleklas-

sen genomför så kallade ”språkscreening” med samtliga sina barn. De nationella ämnesproven genomförs i årskurs 5 och 9.

Inspektörerna bedömer att skolan bör skapa former för att utvärdera och bedöma elevernas lärande i samtliga ämnen i årskurserna 1-7.

När betyg sätts görs en översiktlig analys av resultaten. Inspektörerna kan dock konstatera att skolan inte tillräckligt uppmärksammat att det råder stora skillnader mellan pojkars och flickors resultat. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör fördjupa sina analyser både vad gäller resultat i form av betyg och resultat från nationella prov i årskurs 5 och 9 och då särskilt uppmärksamma skillnader i resultat mellan pojkar och flickor. För de äldre eleverna i årskurs 8 och 9 görs systematiserade uppföljningar både på individnivå och på skolenivå i respektive ämne genom de betyg som sätts. Enligt eleverna informerar lärarna om vilka betygsriterier som gäller för att erhålla ett visst betyg. På kommunnivå har lokala betygsriterier utarbetats i samtliga kursplanämnen för årskurs 8 och 9. Betygsättningen föregås av diskussioner mellan lärare och skolans rektor. I arbetet med att konkretisera gemensamma lokala betygsriterier har lärare från samtliga tre skolor i kommunen deltagit. Samarbetet och de gemensamma diskussionerna skall även fortsätta framöver, men då mer inriktas på bedömning och tolkning av kriterierna. Inspektörerna ser positivt på detta samarbete eftersom det underlättar lärarnas bedömningar samtidigt som elevernas rättssäkerhet stärks.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att säkerställa rättvisa och likvärdighet vid betygsättningen är av god kvalitet.

Beträffande strävansmålen i läroplanen ser inspektörerna att skolan utför ett gott arbete och inspektörerna uppfattar också vid lektionsbesöken att skolan når ett gott resultat. Skolan saknar dock en systematisk uppföljning av elevernas måluppfyllelse gällande strävansmålen i läroplanens mål kring kunskaper, exempelvis i fråga om elevernas förmåga att arbeta utforskande, att självständigt formulera synpunkter, att inta ett kritiskt förhållningssätt, att lyssna, diskutera och argumentera med mera. Det gäller också strävansmålen som omfattar uppdraget att utveckla elever i enlighet med värdegrunden i läroplanen. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör skapa former för att systematiskt kunna följa upp resultatet av arbetet med läroplanens strävansmål.

Särskolan har som nämndes inledningsvis sammanställningar av resultat i alla teoretiska ämnen. Skolan saknar sammanställningar i de praktiskt estetiska ämnena såsom hem- och konsumentkunskap, bild, musik, slöjd och idrott- och hälsa. Särskolan har utvecklingssamtal, intyg efter avslutad skolgång och vid begäran från vårdnadshavaren ett studieomdöme. Skolan ger också betyg vid begäran från vårdnadshavaren i enlighet med särskoleförordningen.

Inspektörerna bedömer att särskolan bör fortsätta att utveckla verksamheten genom att sammanställa resultat i alla ämnen.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Lillhagaskolan har ett antal olika dokument som beskriver skolans mål på olika sätt.

Skolan har en kvalitetsredovisning från 2004 som innehåller ett antal mål/punkter för verksamheten. Vidare har skolan en verksamhetsplan som innehåller övergripande mål för skolan och för eleverna. Skolan har också re-

dovisat en sammanställning av kvalitetsmål samt en verksamhetsberättelse innehållande målarbetet på Lillhagaskolan. Sammantaget medför detta att det blir otydligt vilka mål som skolan egentligen arbetar efter och styrningen av verksamheten blir därmed otydlig. Rektorn invänder inte mot att dokumenten är många men anser att kvalitetsarbetet dock styrs mot kvalitativa resultat

I kvalitetsredovisningen för 2004 betonar rektorn att de resultat som lyfts fram utgår från de politiska mål för grundskolan som finns för Nykvarns kommun. De mål som redovisas är:

- Genomsnittsbetyget för skolår 9 skall öka
- Andelen elever behöriga att påbörja ett nationellt program i gymnasieskolan skall öka
- Fler prao-platser än nu skapas med det lokala och regionala näringslivet.

Under rubriken resultat och måluppfyllelse redovisas även mål satta av skolans pedagoger. Dessa mål är: arbetssätt, mål för varje skolår, elevsamtal, portfolio, studiestuga, studiegård, nya praoplatser och personalens självvärdering.

Varje skola skall upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Syftet med en kvalitetsredovisning är att skolan skall ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. Kvalitetsredovisningen skall innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. En sådan kvalitetsredovisning - där mål, måluppfyllelse och åtgärder utgör delar i en kontinuerlig utvecklingsprocess - skapar förutsättningar för att synliggöra en skolas resultat vilket i sin tur kan leda till förbättringar.

Skolans kvalitetsredovisning innehåller ett fåtal formulerade mål fränsett de politiskt satta målen. Därutöver redovisar skolan ett antal punkter som inte är formulerade som mål. Bristen på formulerade mål gör att skolan får svårt att bedöma måluppfyllelsen och att redovisa lämpliga åtgärder vid bristande måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer med att kvalitetsredovisningen är bristfällig och att den bör förbättras med utgångspunkt från ovan beskrivna brister. Skolan bör också förbättra sitt kvalitetsarbete i sin helhet från det att mål formuleras via utvärdering och kvalitetsredovisning till dess att nya eller reviderade mål formuleras med utgångspunkt i gjorda utvärderingar. Målen bör också på ett tydligt sätt kopplas till de resultat som eleverna når.

Ledning och intern kommunikation

Lillhagaskolan leds av en rektor som innehar tjänsten sedan 2002. Rektorn, som genomgått den statliga rektorsutbildningen, är väl känd bland elever, lärare och föräldrar. Rektorn uppfattas av lärarna som väl förtrogen med verksamheten och av flertalet som skolans pedagogiska ledare. Rektorn styr skolan genom konferenser, då hon träffar all personal, men också genom att vara ute i verksamheten och träffa personal och elever.

Inspektörerna bedömer att rektorn är väl förtrogen med den dagliga verksamheten och att denne bedriver ett pedagogiskt ledarskap av god kvalitet.

Till sin hjälp har rektorn en biträdande rektor som har ett särskilt ansvar för eleverna i årskurs 6-9. Det särskilda ansvaret innebär inte att den biträdande

rektorn fattar några beslut gällande dessa elever, utan alla beslut som rör enskilda elever fattas av rektorn. Under inspektionen har det framkommit att det råder tveksamheter bland personal, elever och föräldrar hur arbetsuppgifterna är fördelade mellan rektorn och den biträdande rektorn. Att rektorn tar ett övergripande ansvar för skolan och utbildningen råder det ingen tvekan om, men inspektörerna bedömer att skolledningen bör förtydliga för dessa grupper hur ansvar- och arbetsfördelningen ser ut.

Rektorn är också rektor över sarskolan. Till sitt stöd för sarskolan har rektorn en teamledare med lång erfarenhet, även ledarerfarenhet, från sarskolan. Rektorn blir i allt väsentligt uppdaterad i sarskolans verksamhet av teamledaren och gör regelbundet besök i sarskolan. Beslut fattas ofta efter samråd mellan rektorn och teamledaren gällande sarskolans verksamhet och pedagogisk ledning.

Beslut om anpassad studiegång och beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp fattas av rektorn trots att den beslutsrätten inte har delegerats till rektorerna utan för närvarande innehas av kommunstyrelsen. Inspektörerna bedömer att skolan måste ändra sina rutiner så att dessa beslut fattas i enlighet med författningarnas krav.

Skolan har regelbundet elevvårdskonferenser för behandling av elevvårdsfrågor. Rektorn fattar beslut om särskilt stöd men inspektionen visar att rektorn inte tillräckligt ofta är närvarande på dessa elevvårdskonferenser.

Inspektörerna vill göra skolan uppmärksam på att rektorn skall ingå som ledamot i elevvårdskonferensen. Möjligheten att hålla sammanträde med elevvårdskonferensen utan att rektorn är närvarande får inte brukas i sådan omfattning att skolan i praktiken kringgår förbudet för rektorn att sätta annan i sitt ställe. Inspektörerna bedömer att skolan bör ändra sina rutiner i detta avseende så att de uppfyller författningarnas krav.

Sammanfattning

Den pedagogiska verksamheten på Lillhagaskolan är överlag av god kvalitet. Likaså bedöms den pedagogiska ledningen för skolan och rektorns förtrogenhet med den dagliga verksamheten såsom god.

Möjligheterna att bedöma och analysera resultaten då det gäller målen i de nationella kursplanerna i andra ämnen än svenska, matematik och engelska är begränsade, skolan bör därför skapa former för att systematiskt följa upp elevernas resultat i samtliga kursplanämnen, men också resultatet av arbetet med läroplanens strävansmål. Sarskolan bör utveckla verksamheten genom att sammanställa resultaten i alla ämnen.

Skolan och sarskolans arbete med att identifiera och tillgodose stöd är mycket bra.

Skolan bör revidera handlingsprogrammet mot kränkande behandling.

Lillhagaskolan bör slutligen förbättra det systematiska kvalitetsarbetet i sin helhet, inklusive kvalitetsredovisningen. Skolan måste ändra sina rutiner så att beslut om anpassad studiegång och placering av elever i särskild undervisningsgrupp fattas i enlighet med författningarnas krav. Ansvars- och arbetsfördelning inom skolledningen bör också tydliggöras. Slutligen bör skolan ändra sina rutiner så att rektorn i större omfattning ingår som ledamot i elevvårdskonferenserna.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Skolan har innevarande läsår totalt 65 medarbetare, varav 42 lärare ansvarar för undervisning. På Lillhagaskolan har de anställda lärarna med några enstaka undantag en pedagogisk utbildning avsedd för den undervisning de bedriver. De flesta undervisar också i de ämnen och i de årskurser de är utbildade för, men det förekommer också lärare som undervisar i ämnen och årskurser de inte har utbildning i. Skolan har både speciallärare och specialpedagoger anställda. Skolan har en ambition att rekrytera lärare med en fullständig lärarutbildning.

Inspektörerna bedömer att skolans lärare har pedagogisk utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och att ämnesundervisningen i huvudsak bedrivs av lärare med utbildning i ämnet.

Skolan erbjuder all personal kompetensutveckling, valet av innehåll sker med utgångspunkt, dels från individuella behov och dels från vilka behov som skolan har. I vissa fall finns en direkt koppling mellan skolans resultat och den kompetensutveckling som erbjuds. Lärarna har dock en önskan om att ytterligare utveckla detta med tanke på de resultat skolan uppnår.

Skolan har tillgång till studie- och yrkesvägledare och skolsköterska som man delar med Björkestaskolan. Hem- och konsumentkunskapsundervisningen genomförs på Tüningeskolan som har salar speciellt anpassade för detta.

Personalen uppger att antalet datorer är få och att flera fungerar dåligt. Personalen uppger också att det finns flera moment i undervisningen de inte kan utföra på grund av dessa problem. Inspektörernas bedömning är därför att skolan bör se över elevernas tillgång till fungerande datorer.

Elevers val sker till största delen i enlighet med författningarna dock förekommer det att de äldre eleverna utnyttjar elevers val till läsläsning eller att eleverna använder tiden till att hinna slutföra skolarbeten. Inspektörerna vill framhålla att syftet med elevers val är att bredda och fördjupa kunskaper i ett eller flera ämnen och skall vara förenligt med målen i kursplanerna. I elevers val kan nybörjarspråk ingå. Urvalet ska vara allsidigt och skolan skall sträva efter att tillgodose elevernas val. Inspektörerna bedömer därför att skolan kan förtydliga och förbättra elevers val enligt ovan.

Skolan har få elever med utländsk bakgrund men erbjuder och ger dessa elever modersmål på elevernas hemspråk. Skolan erbjuder och ger också eleverna undervisning i svenska som andraspråk. Under lektionsbesök uppfattade inspektörerna undervisningen i svenska som andraspråk som bra där eleverna gavs goda förutsättningar att tillägna sig det svenska språket.

Sammanfattning

Lillhagaskolan har en god tillgång till utbildad personal. Skolan erbjuder sin personal kompetensutveckling som oftast har en koppling till skolans resultat. Funktionaliteten för de datorer som är avsedda för elevbruk är låg, vilket bör ses över.

Datum	Ort
2006-05-30	Stockholm

Tommy Bucht

Tomas Johansson